

UBND HUYỆN GIA LÂM
PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

HƯỚNG DẪN HOẠT ĐỘNG CHUYÊN MÔN BỘ MÔN SINH HỌC
NĂM HỌC 2022-2023

Thực hiện chỉ đạo của Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội, Phòng Giáo dục và Đào tạo Gia Lâm hướng dẫn hoạt động chuyên môn bộ môn Sinh học cấp THCS năm học 2022-2023 như sau:

1. Thực hiện kế hoạch giáo dục

Thực hiện Công văn số 4612/BGDĐT-GDTrH ngày 03/10/2017 về việc hướng dẫn thực hiện chương trình giáo dục phổ thông hiện hành theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực học sinh từ năm học 2017-2018, Công văn 2613/BGDĐT-GDTrH ngày 23/6/2021 về việc triển khai thực hiện chương trình giáo dục trung học năm học 2021-2022; Công văn số 1496/BGDĐT-GDTrH ngày 19/4/2022 về việc triển khai thực hiện chương trình giáo dục trung học năm học 2022-2023, các trường chủ động xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch giáo dục môn Sinh học với khung thời gian năm học; có đủ thời lượng cho luyện tập, ôn tập, tổ chức hoạt động trải nghiệm sáng tạo và kiểm tra định kỳ; chủ động chuyển đổi linh hoạt, ứng phó kịp thời với các tình huống bất thường.

Việc xây dựng kế hoạch giáo dục môn Sinh học được thực hiện theo Công văn số 5512/BGDĐT-GDTrH ngày 18/12/2020 của Bộ GDĐT, Công văn số 4659/SGDĐT-GDPT ngày 31/12/2020 của Sở GDĐT. Kế hoạch giáo dục phải được thảo luận và thống nhất trong tổ/nhóm chuyên môn, được lãnh đạo nhà trường phê duyệt, phòng GDĐT xác nhận trước khi thực hiện và là căn cứ để thanh tra, kiểm tra.

Kế hoạch giáo dục môn Sinh học được xây dựng theo hướng sắp xếp lại các bài học trong sách giáo khoa thành chủ đề dạy học (nội môn/liên môn) phù hợp với các chủ đề tương ứng trong chương trình hiện hành; phải tạo thuận lợi cho việc thiết kế tiến trình dạy học thành các nhiệm vụ học tập của học sinh theo phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực để thực hiện ở trong/ngoài lớp học, trong đó có các nhiệm vụ học tập có thể giao thực hiện ở nhà. Tiếp tục thực hiện hiệu quả việc tích hợp, lồng ghép nội dung: giáo dục bảo vệ môi trường, đa dạng sinh học và bảo tồn thiên nhiên; giáo dục thông qua di sản; giáo dục ứng phó với biến đổi khí hậu, phòng tránh và giảm nhẹ thiên tai... Kế hoạch giáo dục phải phù hợp với điều kiện thực tiễn, bảo đảm yêu cầu thực hiện các nội dung cốt lõi, các nội dung thực hành, thí nghiệm.

Việc điều chỉnh nội dung dạy học môn Sinh học được thực hiện theo Công văn số 3280/BGDĐT-GDTrH ngày 27/8/2020 của Bộ GDĐT, Công văn số 2786/SGDĐT-GDPT ngày 03/9/2020 của Sở GDĐT.

Các nội dung bổ trợ nhằm chuẩn bị cho học sinh học theo Chương trình GDPT 2018 môn Sinh học ở cấp THPT được thực hiện theo Công văn số 94/SGDDĐT-GDPT ngày 14/01/2022 của Sở GDĐT.

2. Đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá

a) Đổi mới phương pháp dạy học

Xây dựng kế hoạch bài dạy (giáo án) bảo đảm các yêu cầu về phương pháp dạy học, kỹ thuật dạy học, kiểm tra, đánh giá, thiết bị dạy học và học liệu, nhằm phát triển phẩm chất, năng lực của học sinh trong quá trình dạy học.

Tiến trình mỗi bài học được xây dựng thành 4 hoạt động học (các bài thực hành, luyện tập có thể không đầy đủ 4 hoạt động này) gồm: Mở đầu (tình huống có vấn đề, giao nhiệm vụ học tập) xác định vấn đề cần giải quyết hoặc nhiệm vụ học tập gắn với kiến thức mới của bài học; Hình thành kiến thức mới (hoạt động với sách giáo khoa, thiết bị dạy học và học liệu để khai thác, tiếp nhận kiến thức mới thông qua kênh chữ, kênh hình, kênh tiếng, vật thật); Luyện tập (câu hỏi, bài tập, thực hành, thí nghiệm) để phát triển các kỹ năng gắn với kiến thức mới vừa học; Vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học để giải quyết các tình huống, vấn đề trong thực tiễn. Trong mỗi hoạt động đều nêu rõ mục tiêu, nội dung, cách thức thực hiện và sản phẩm cụ thể để giao cho học sinh thực hiện trong/ngoài lớp học, ở trường, ở nhà, ở cơ sở sản xuất kinh doanh, tại di sản văn hóa và cộng đồng. Tăng cường giao cho học sinh tự nghiên cứu sách giáo khoa và tài liệu tham khảo để tiếp nhận và vận dụng kiến thức; dành nhiều thời gian trên lớp để tổ chức cho học sinh báo cáo, thuyết trình, thảo luận, luyện tập, thực hành, bảo vệ kết quả tự học của mình.

Linh hoạt vận dụng phương pháp dạy học chung và phương pháp dạy học đặc thù bộ môn để phát triển phẩm chất và năng lực học sinh. Cụ thể:

Thông qua việc tổ chức hoạt động học tập, giáo viên giúp học sinh hình thành và phát triển thế giới quan khoa học, rèn luyện tính trung thực, tình yêu lao động và tinh thần chịu trách nhiệm; dựa vào các hoạt động thực nghiệm, đặc biệt là tham quan, thực hành ở phòng thí nghiệm, các cơ sở sản xuất để góp phần nâng cao nhận thức của học sinh về việc bảo vệ và sử dụng hợp lý các nguồn tài nguyên thiên nhiên, tinh thần trách nhiệm của người lao động và nguyên tắc đảm bảo an toàn trong lao động sản xuất, nhất là trong các ngành học liên quan đến Sinh học. Giáo viên vận dụng các hình thức học tập đa dạng để bồi dưỡng cho học sinh sự hứng thú và tự tin trong học tập, tìm tòi khám phá khoa học, thái độ trân trọng thành quả lao động khoa học, khả năng vận dụng kiến thức khoa học vào cuộc sống.

Trong dạy học Sinh học, giáo viên tổ chức cho học sinh thực hiện các hoạt động tìm tòi, khám phá, thực hành khoa học, đặc biệt là tra cứu, xử lý các nguồn tài nguyên hỗ trợ tự học (trong đó có tài nguyên số), thiết kế và thực hiện các thí nghiệm, các dự án học tập để nâng cao năng lực tự chủ và tự học ở học sinh.

Việc được thực hiện các dự án học tập, các bài thực hành thí nghiệm, các nhiệm vụ học tập theo nhóm; được trao đổi, trình bày, chia sẻ ý tưởng, nội dung học tập... trong quá trình học góp phần hình thành và phát triển năng lực giao tiếp, hợp tác cho học sinh.

Để phát triển năng lực nhận thức sinh học, giáo viên tạo cho học sinh cơ hội huy động những hiểu biết, kinh nghiệm sẵn có để tham gia hình thành kiến thức mới. Chú trọng tổ chức các hoạt động kết nối kiến thức mới với kiến thức đã học như: so sánh, phân loại, hệ thống hóa kiến thức, vận dụng kiến thức đã học để giải thích các sự vật, hiện tượng hay giải quyết vấn đề đơn giản hơn,...

Để phát triển năng lực tìm hiểu thế giới tự nhiên dưới góc độ sinh học, giáo viên vận dụng một số phương pháp dạy học có ưu thế như: phương pháp trực quan (đặc biệt là thực hành thí nghiệm,...), phương pháp dạy học nêu và giải quyết vấn đề, phương pháp dạy học dự án,... tạo điều kiện để học sinh đưa ra câu hỏi, xác định vấn đề cần tìm hiểu, tự tìm các bằng chứng để phân tích thông tin, kiểm tra các dự đoán, giả thuyết qua việc tiến hành thí nghiệm, hoặc tìm kiếm, thu thập thông tin qua sách, mạng internet,...; đồng thời chú trọng phát triển tư duy sinh học cho học sinh thông qua các bài tập đòi hỏi tư duy phản biện, sáng tạo (bài tập mở, có nhiều cách giải...), các bài tập có nội dung gắn với thực tiễn thể hiện bản chất sinh học, giảm các bài tập tính toán,...

Để phát triển năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng đã học, giáo viên tạo cơ hội cho học sinh được đọc, tiếp cận, trình bày thông tin về những vấn đề thực tiễn cần đến kiến thức sinh học để đưa ra giải pháp. Giáo viên cần quan tâm rèn luyện các kỹ năng phát hiện vấn đề, lập kế hoạch nghiên cứu giải quyết vấn đề (thu thập, trình bày thông tin, xử lý thông tin để rút ra kết luận), đánh giá kết quả giải quyết vấn đề, nêu giải pháp khắc phục, cải tiến; đồng thời kết hợp giáo dục STEM trong dạy học nhằm phát triển cho học sinh khả năng tích hợp các kiến thức, kỹ năng của các môn Toán, Công nghệ và Sinh học vào việc nghiên cứu giải quyết một số tình huống thực tiễn.

b) Đổi mới hình thức tổ chức dạy học

Đa dạng hóa các hình thức học tập, tăng cường các hoạt động trải nghiệm, nghiên cứu khoa học, giáo dục STEM cho học sinh; hướng dẫn học sinh nghiên cứu khoa học lĩnh vực sinh học, sử dụng các hình thức ôn tập trên hệ thống Hanoistudy, dạy học trực tuyến, dạy học qua truyền hình,... Ngoài việc tổ chức cho học sinh thực hiện các nhiệm vụ ở lớp, coi trọng giao nhiệm vụ và hướng dẫn học sinh học tập ở nhà, ngoài nhà trường,...

Thực hiện các nhiệm vụ chuyển đổi số trong hoạt động dạy học theo lộ trình, bao gồm ứng dụng công nghệ thông tin trong việc đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức dạy học; ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý quá trình dạy học môn Sinh học.

c) Đổi mới kiểm tra và đánh giá

Thực hiện việc đánh giá học sinh theo quy định; xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá phù hợp với kế hoạch dạy học; không kiểm tra, đánh giá vượt quá yêu cầu cần đạt hoặc mức độ cần đạt của chương trình GDPT; không kiểm tra, đánh giá đối với các nội dung phải thực hiện tinh giản và các nội dung hướng dẫn học sinh tự học ở nhà theo hướng dẫn của Bộ GDĐT.

Thực hiện có hiệu quả các hình thức, phương pháp kiểm tra, đánh giá, đánh giá thường xuyên và đánh giá định kì. Đối với bài kiểm tra, đánh giá định kì đánh giá bằng điểm số, việc xây dựng ma trận và đặc tả đề kiểm tra (*đối với đặc tả đề kiểm tra khuyến khích, không bắt buộc*) cần phối hợp câu hỏi trắc nghiệm và câu hỏi tự luận theo tỉ lệ phù hợp (*tỉ lệ 40% trắc nghiệm; 60% tự luận*). Khuyến khích các nhà trường xây dựng ngân hàng câu hỏi, ngân hàng đề kiểm tra. Đối với các môn học, hoạt động giáo dục đánh giá bằng nhận xét, khuyến khích thực hiện việc kiểm tra, đánh giá định kì thông qua bài thực hành, dự án học tập phù hợp với đặc thù môn học, hoạt động giáo dục.

Đối với bài kiểm tra, đánh giá bằng điểm số thông qua bài kiểm tra trên giấy hoặc trên máy tính cần biên soạn theo 4 mức độ cần đạt (Nhận biết, Thông hiểu, Vận dụng, Vận dụng cao) của chương trình môn học, hoạt động giáo dục. Tỉ lệ câu hỏi, bài tập theo 4 mức độ yêu cầu trong các bài kiểm tra đảm bảo sự phù hợp với đối tượng và tăng dần tỉ lệ các câu hỏi, bài tập ở mức độ yêu cầu vận dụng, vận dụng cao; có hướng dẫn cụ thể trước khi tổ chức thực hiện.

Đối với kiểm tra, đánh giá bằng bài thực hành, hoặc dự án học tập: yêu cầu cần đạt phải được hướng dẫn cụ thể bằng bảng kiểm các mức độ đạt được phù hợp với 4 mức độ của các kiến thức, kĩ năng được sử dụng. Thực hiện đánh giá, xếp loại theo Thông tư 26/2020/TT-BGDĐT ngày 31/8/2020 và Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011 về Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh THCS của Bộ GDĐT. Tổ/nhóm chuyên môn xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá phù hợp với kế hoạch dạy học; không kiểm tra, đánh giá những nội dung, bài tập, câu hỏi vượt quá mức độ cần đạt về kiến thức, kĩ năng của Chương trình GDPT hiện hành và các nội dung theo Công văn số 3280/BGDĐT-GDTrH ngày 27/8/2020 của Bộ, Công văn số 2786/SGDĐT-GDPT ngày 03/9/2020 của Sở về việc hướng dẫn điều chỉnh nội dung dạy học môn Sinh học cấp THCS.

Chuẩn bị tốt các điều kiện để sẵn sàng thực hiện kiểm tra, đánh giá trực tuyến theo quy định, bảo đảm chất lượng, chính xác, hiệu quả, công bằng.

3. Nâng cao chất lượng hoạt động chuyên môn, bồi dưỡng đội ngũ

Tổ chức tốt việc bồi dưỡng giáo viên và cán bộ quản lí cốt cán các mô-đun triển khai Chương trình GDPT 2018 theo kế hoạch năm học 2022-2023. Tiếp tục rà soát, bổ sung đội ngũ giáo viên cốt cán của môn học; triển khai bồi dưỡng giáo viên theo phương thức bồi dưỡng thường xuyên, liên tục, ngay tại trường; gắn nội dung bồi dưỡng thường xuyên với nội dung sinh hoạt tổ, nhóm chuyên môn trong trường và cụm trường. Gắn nội dung bồi dưỡng thường xuyên với nội dung sinh hoạt tổ, nhóm chuyên môn trong trường và cụm trường.

Giữ vững nề nếp và nâng cao chất lượng sinh hoạt chuyên môn. Định kì sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn với trọng tâm là tổ chức xây dựng kế hoạch dạy học bộ môn; xây dựng các chủ đề dạy học, các chủ đề tích hợp (nội/liên môn), chủ đề dạy học STEM; nghiên cứu bài học và kiểm tra đánh giá theo định hướng phát triển năng lực học sinh.

Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng nâng cao năng lực tổ chức dạy học giáo viên cốt cán; triển khai tập huấn, bồi dưỡng đại trà tại các địa phương, nhà trường. Chủ động phối hợp với các trường sư phạm trong việc đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giáo viên.

4. Tăng cường quản lí đội ngũ GV, đổi mới công tác quản lí

Tăng cường đổi mới quản lí việc thực hiện chương trình, củng cố kỉ cương, nề nếp trong dạy học, kiểm tra đánh giá. Nâng cao chất lượng sử dụng công nghệ thông tin trong tổ chức và quản lí các hoạt động chuyên môn, tăng cường sử dụng hồ sơ điện tử, sổ điểm điện tử, học bạ điện tử để nâng cao hiệu quả công tác quản lí giáo dục; thực hiện nhập số liệu, khai thác, sử dụng thống nhất dữ liệu toàn ngành và các thông tin khác trong quản lí, báo cáo.

Nhà trường chủ động rà soát đội ngũ, bố trí, sắp xếp để đảm bảo về số lượng, chất lượng, cân đối về cơ cấu giáo viên môn Sinh học. Tăng cường kiểm tra để điều chỉnh những sai sót, lệch lạc, nhất là việc xây dựng và thực hiện tự chủ về kế hoạch giáo dục của môn; biến quá trình kiểm tra thành tự kiểm tra, tự đánh giá của giáo viên trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy của mình.

5. Các kì thi trong năm học 2022-2023

Với kì thi học sinh giỏi Olympic lớp 8: Nội dung thi gồm toàn bộ chương trình môn Sinh học tính đến trước ngày thi một tuần. Nội dung đề thi có những phần kiến thức nâng cao, khai thác sâu các kiến thức học sinh đã được học. Đề thi sẽ có sự phân hóa rõ ràng, đảm bảo phân loại được học sinh. Phòng GDĐT sẽ có văn bản cụ thể hướng dẫn về kì thi này;

Chuẩn bị tốt các điều kiện để học sinh tham dự Tuyển sinh vào 10 (nếu có);

Với kì thi học sinh giỏi Thành phố lớp 9: học sinh giỏi môn Sinh học lớp 9 cấp thành phố; học sinh giỏi môn khoa học lớp 9 cấp thành phố (Sở có văn bản riêng hướng dẫn về các kỳ thi này).
